

51107317 : สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ

คำสำคัญ : เส้นสีเทาสมัยอยุธยาตอนปลายถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

พงษ์ศักดิ์ อัครวัฒนากุล :กรรมวิธีแบ่งตอนของภาพในงานจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : ศ.ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 93 หน้า

การค้นคว้าฉบับนี้ทำการศึกษากรรมวิธีแบ่งตอนของภาพในงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีนับตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเน้นจุดหมายการศึกษาถึงที่มาความหมายเส้นสีเทาและลักษณะวิธีแบ่งภาพด้วยเส้นสีเทา เพื่อกำหนดรูปแบบสอดคล้องกับองค์ประกอบจิตรกรรมแต่ละสมัย

ผลการศึกษาพบว่า ไม่สามารถสืบหาที่มาและความหมายของเส้นสีเทาได้ชัดเจน แต่สันนิษฐานว่าเป็นคำที่คุ้นเคยในงานช่างจิตรกรรมไทยโบราณ รูปแบบเส้นสีเทาในการแบ่งภาพกำหนดได้ทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบเส้นสีเทามีลวดลายคล้ายนองสิงห์
2. รูปแบบเส้นสีเทาไม่ปรากฏลวดลาย และ
3. เส้นสีเทาแบบศิลปะจีนหรือเส้นย่อ

ผลการวิเคราะห์รูปแบบของกรรมวิธีแบ่งภาพทำให้เห็นว่า การใช้เส้นสีเทาแบ่งภาพเป็นความนิยมในสมัยอยุธยาตอนปลายและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยระยะหลังลดความสำคัญโดยปรากฏอยู่เฉพาะฉากสำคัญเท่านั้น รูปแบบเส้นสีเทาที่ไม่ปรากฏลวดลายและรูปแบบเส้นคดโค้งหรือเส้นย่อเป็นรูปแบบของเส้นสีเทาที่ปรากฏในช่วงสมัยรัชกาลที่ 3

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553
ลายมือชื่อนักศึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ

51107317 : MAJOR : ART HISTORY

KEY WORD : SCENE DIVIDING METHOD IN MURAL PAINTING

PHONGSAK AKHARAWATTHANAKUN : A SCENE DIVIDING METHOD IN MURAL PAINTING : LATE AYUTTHAYA TO EARLY RATTANAKOSIN PERIOD. INDEPENDENT STUDY
ADVISOR : PROF. SAKCHAI SAISINGHA, Ph.D. 93 pp.

This research is to study methods used to divide scenes in Thai traditional painting from late Ayutthaya to early Rattanakosin. The main objective is to know origination and meaning of “Sin Thao” and styles of “Sin Thao” in scene dividing in order to identify the character of Sin Thao in each period.

The result of this research indicates that the origination and meaning of Sin Thao are unable to clearly investigate. However, it can be assumed that the word Sin Thao was familiar in Thai traditional mural painting. The styles of Sin Thao in scene dividing can be identified as follows:

4. The Sin Thao elaborated like lion-calf style

5. The Sin Thao without elaboration

6. The Sin Thao in Chinese style or called “Hor”

The result from analyzing scene dividing method shows that the use of Sin Thao was popular during late Ayutthaya to early Rattanakosin period. Later, its importance was gradually reduced as it was appeared in significant scenes only. The Sin Thao without elaboration and Sin Thao in Chinese style can be found during the reign of King Rama 3.

Department of Art History

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2010

Student's signature

Independent Study Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยแรงสนับสนุนและความช่วยเหลือของบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะ ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์ อาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาแนะนำ ให้คำปรึกษา แก้ไขข้อบกพร่อง และช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. สันติ เล็กสุขุม และคณาจารย์ประจำวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะทุกท่าน ที่ให้โอกาสในการศึกษาและประสิทธิประสาทวิชาความรู้ตลอดหลักสูตร รวมถึงให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าอิสระ

ทั้งนี้ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ชวลิต อธิปัตย์กุล ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาต่อ

ขอขอบคุณ คุณชนิษฐา สวัสดิวัฑฒ์ ที่ช่วยแปลบทความภาษาอังกฤษ และขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นประวัติศาสตร์ศิลปะทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่ได้ร่วมสำรวจภาคสนามและช่วยเหลือ

เสมอมา

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวที่ได้ให้ทุนสนับสนุนตลอดการศึกษาและให้กำลังใจ ทำให้การศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี